

Organ
Hälsa och sjukvårdsnämnden

Svar på remissen: Framtidens specialistsjuksköterska SOU 2018:77

Förslag till beslut

Hälsa och sjukvårdsnämnden beslutar

att redovisat förslag till svar godkänns som Region Örebro läns svar till Utbildningsdepartementet.

att paragrafen anses omedelbart vara justerad

Sammanfattning

Utredningens uppdrag är att se över specialistsjuksköterskeutbildningen i syfte att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov och ge studenterna den kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska (dir. 2017:86).

Utredningen ska även analysera vårdens tillgång på och behov av specialistsjuksköterskor och föreslå åtgärder för att öka specialistsjuksköterskeyrkets attraktivitet. Utredningens uppdrag innebär även att bedöma behovet av en ändrad examensbeskrivning för barnmorskor samt att bedöma behovet av en specialiströntgensjuksköterskeexamen.

Region Örebro läns yttrande sammanfattas enligt följande

Ansatsen i den omfattande utredningen om att stödja den framtida hälso- och sjukvården och omsorgens behov är god. Det är viktigt att specialistsjuksköterskornas kompetens används på rätt sätt så att kvaliteten i vården ökar. Området är komplext och mångfacetterat liksom framtidens hälso

och sjukvård. För att få till den infrastruktur som beskrivs i utredningen om att stärka både specialistutbildningen och den specialistutbildade sjuksköterskans yrkesroll anser regionen att ytterligare utredning behövs inom ramen för utrednings uppdrag.

Utredningen tangerar också andra utredningar och arbeten som pågår bl.a. kring framtidens vårdkompetens vilket gör att den behöver ses i sitt sammanhang och hänsyn tas de olika statliga initiativen. De olika systemen beträffande lagstiftning om anställning, verksamhet- och ekonomiska styrsystem inom högskole- och universitetsvärlden och regionerna liksom de uppdrag som hör till arbetsmarknadens parter och arbetsgivarens enskilda ansvar att hantera bör beaktas i vidare utredningar.

Då arbetet i den nära vården bedrivs i många fall gemensamt med kommunerna så saknar vi i utredningen kopplingen till den kommunala omsorgens behov av specialistsjuksköterskor.

Utredaren har precenterat en rad förslag varav Region Örebro län har valt att ta ställning till är

- 1 Ny exmensbeskrivning för specialistsjuksköterskeutbildningen
- 2 Avancerad kliniks specialistsjuksköterska
- 3 Krav på fortbildning i lagstiftning
- 4 VULF avtal

Beredning

Ärendet har varit föremål för muntlig dialog i forsknings- och utbildningsnämnden den 8 februari 2019.

Bedömning

Se redovisat förslag till yttrande.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Inga kända konsekvenser föreligger för perspektiven ovan.

Tjänsteställe, handläggare
Staben HR, Maria Åkesson

2019-03-13

FöredragningsPM
Dnr: 18RS9388

Ekonomiska konsekvenser

Inga kända konsekvenser föreligger för perspektiven ovan.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till hälso- och sjukvårdsnämnden den 13 mars 2019.

Förslag till svar.

Sammanfattning av remissen.

Lena Adolfsson

Tf Hälso- och sjukvårdsdirektör
Regiondirektör

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Datum
2019-03-13

Beteckning
Dnr: 18RS9388

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se.

Svar på remiss Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter – SOU 2018:77

Region Örebro län, hälso-och sjukvårdsnämnden har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss.

Ansatsen i den omfattande utredningen om att stödja den framtida hälso- och sjukvården och omsorgens behov är god. Det är viktigt att specialist-sjuksköterskornas kompetens används på rätt sätt så att kvaliteten i vården ökar. Området är komplext och mångfacetterat liksom framtidens hälso och sjukvård. För att få till den infrastruktur som beskrivs i utredningen om att stärka både specialistutbildningen och den specialistutbildade sjuksköterskans yrkesroll anser regionen att ytterligare utredning behövs inom ramen för utredningens uppdrag.

Utredningen tangerar också andra utredningar och arbeten som pågår bl.a. kring framtidens vårdkompetens vilket gör att den behöver ses i sitt sammanhang och hänsyn tas de olika statliga initiativen. De olika systemen beträffande lagstiftning om anställning, verksamhet- och ekonomiska styrsystem inom högskole- och universitetsvärlden och regionerna liksom de uppdrag som hör till arbetsmarknadens parter och arbetsgivarens enskilda ansvar att hantera bör beaktas i vidare utredningar.

Som region har vi ett stort ansvar att planera vår kompetensförsörjning. Region Örebro län arbetar aktivt med att säkra kompetensförsörjningen och arbetar aktivt med att göra kompetensförsörjningsanalyser. Sedan 15 år tillbaka har regionen gett betald lön vid vidareutbildning till specialistsjuksköterska. Regionen är också aktiv i samarbetet med universitet

och högskolor i vår hälso- och sjukvårdsregion. Tillsammans med Örebro universitet arbetar regionen med förenade anställningar för att använda kompetensen rätt för utbildning och koppling till klinisk verksamhet. Det stimulerar också de båda organisationerna att ge möjlighet till forskning och utveckling.

Då arbetet i den nära vården bedrivs i många fall gemensamt med kommunerna så saknar regionen i utredningen kopplingen till den kommunala omsorgens behov av specialistsjuksköterskor.

Utredaren har precenterat en rad förslag varav Region Örebro län har valt att ta ställning till är

- 1 Ny exmensbeskrivning för specialistsjuksköterskeutbildningen
- 2 Avancerad kliniks specialistsjuksköterska
- 3 Krav på fortbildning i lagstiftning
- 4 VULF avtal

1. Ny examensbeskrivning för specialistsjuksköterskeutbildning

Det behövs en översyn av de utbildningar som finns idag och examensmålen bör ändras utifrån hälso- och sjukvårdens framtida behov. Regionen är positiva till de föreslagna förändringarna i målbeskrivningarna. Det är viktigt att utbildningen av specialist-sjuksköterskor och AKS:or utgår från de uppgifter de ska hantera i morgondagens hälso- och sjukvård. Regionens bedömning är att specialistsjuksköterskeexamen fortsatt skall ge både en magister och en yrkesexamen.

Utredningen lyfter fram fyra olika alternativ för struktur för den framtida specialistutbildningen. Regionen förordar i första hand en fortsatt utredning, i nära samverkan med eller efter rapportering/implementeringen av regeringsuppdraget om ”Framtidens vårdkompetens”.

Regionen ser det dock som helt nödvändigt att lärosätena får tydliga signaler om att en framtida struktur för specialistsjuksköterske-utbildning kommer att innehålla examina inom de tre områden som utredningen lyfter fram i alternativ C, operationssjukvård, anestesijukvård samt intensivvård. Vidare bör detsamma övervägas avseende distriktssjukvård samt psykiatrisk vård utifrån den uttalade kompetensförsörjningsproblematik som finns övergripande inom dessa

områden. Vid en alltför långdragen oklarhet om den framtida specialistsjuksköterskeutbildningens struktur finns annars en överhängande risk lärosätenas möjligheter att behålla och rekrytera lärarkompetens hotas, särskilt utifrån den problematik som finns med ett begränsat utbud inom respektive lärosätes takbelopp för grundutbildning

Regionen anser att staten ska fortsatt vara ansvarig för specialistsjuksköterskeutbildningen och att utbildningen ska bedrivas i form av högskoleutbildning vid universitet och högskolor samt av enskilda utbildningsanordnare. Detta för att säkerställa att specialistsjuksköterskans arbetsuppgifter även fortsättningsvis kan bedrivas utifrån evidens samt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Regionen vill också betona vikten av tillräckligt antal VFU veckor för att få till ett lärande mellan utbildning och vårdverksamheten.

Beträffande det självständiga arbetet förordar regionen det som anges i utredning om 15 högskolepoäng och att det kopplas till vårdverksamheten så långt det är möjligt. Lärosätet bör fortsatt ha ansvar för handledningen i det vetenskapliga arbetet.

Att specialistsjuksköterskeprogrammen ska, genom magisterexamen, vara forskningsförberedande är en förutsättning för utvecklingen av en bredare forskning och vidgad forskningskompetens inom dessa yrkesgrupper. Detta är centralt för att vidareutveckla universitetssjukvården och långsiktigt försörja denna med kompetenser såsom lektorer och professorer på förenade anställningar. Förenade anställningar kan säkerställa den kliniska förankringen i utbildningen och stimulera universitetssjukvårdens medarbetare till forskning och utveckling.

2 Avancerad klinisk specialistsjuksköterska

Regionen ser positivt på denna kompetens som denna utbildning kan ge inom olika områden främst inom den nära vården. Det är viktigt att utbildningen inriktats mot det område där kompetensen skall användas och blir specialiserad inom det ämnesområdet. Utbildningen är tänkt att ge den avancerade specialistsjuksköterskan möjlighet att arbeta med hög grad av självständighet och ett helhetsperspektiv på både patient och verksamhet, vilket kan bidra till att införa nya roller i vården. Här måste vårdgivarna/arbetsgivarna bli mer klara över kompetensbehovet

och vad uppdrag och roll innebär i arbetet med arbetsväxling och vem gör vad i vården.

Regionen anser att utbildningen bör vara en ettårig påbyggnad efter specialist-sjuksköterskeexamen med masterexamen. Behörighetskraven bör ses över och regionen anser att klinisk erfarenhet måste vara ett krav. Ingen ytterligare legitimation behövs för denna utbildning utan en kombinerad master och yrkesexamen förordas.

Sambandet mellan grund-, specialist- och avancerad klinisk specialistsjuksköterskeexamen behöver ses över samlat för att klargöra hur de förhåller sig till varandra avseende innehåll och nivå. Det behöver finnas en progression genom examina på de olika nivåerna. Vårdens behov av kompetens behöver ligga till grund för strukturen som helhet.

3 Krav på fortbildning i lagstiftning

Utredningens förslag är att universitet och högskolor ska tillhandahålla ett brett, flexibelt och förutsebart kursutbud för fristående kurser på avancerad nivå i fortbildnings- och vidareutbildningssyfte inom ämnesområden med relevans för avancerade kliniska specialist-sjuksköterskor, barnmorskor, röntgensjuksköterskor och specialistsjuksköterskor.

Att reglera fortbildning för några få legitimationsyrken är inget som regionen förordar. Goda lärandemiljöer i våra verksamheter bidrar till ett ständigt lärande inom alla yrken i hälso- och sjukvården och är nödvändig för att kunna hantera den snabba utvecklingen både den digitala men också utefter vårdens framsteg och patienternas behov.

Vårdens behov av kompetens behöver ligga till grund för strukturen som helhet. Att universitet och högskolor bedriver fler fristående kurser som fortbildning och vidareutbildning i det reguljära utbudet välkomnas. Ett utökat kursutbud bör riktas mot alla yrkesgrupper i hälso- och sjukvården, inte bara de yrkesgrupper som utredningen omfattar. Ett utökat och relevant kursutbud skulle ge förbättrade möjligheter till kompetensutveckling.

4 VULF-avtal

Tillgången till VFU platser kräver en samverkan på minst sjukvårdsregional nivå mellan berörda lärosäten och regioner, en samordning av ersättningsnivåer är förvisso en underlättande faktor men motiverar inte särlösningar (VULF-avtal) för just specialist-sjuksköterskeutbildningen i relation till övriga legitimationsgrundande utbildningar då VFU samverkan mellan flera lärosäten och regioner redan är normalfallet både på grundläggande och avancerad nivå.

Regionen ser dock principiellt positivt på att modellen som finns i ALF avtalet implementeras inom legitimationsgrundande akademiska vårdutbildning, men då med en tydlig målsättning att detta ska gälla för alla sådana utbildningar både på grund- och avancerad nivå och med tydlig koppling till universitetssjukvårdens uppdrag inom både utbildning/VFU samt klinisk forskning.

Att introducera systemet specifikt inom specialistsjuksköterskeutbildningarna hade varit ett bra och naturligt första steg om utredningen hade nått ett brett konsensus och snart kunnat implementeras men utifrån dagsläget skulle ett alternativ vara att i särskild ordning utreda en bredare VULF lösning parallellt med en fortsatt utredning om specialistsjuksköterskeutbildningar och i samverkan med regeringsuppdraget kring ”Framtidens vårdkompetens”.

För Region Örebro län

Karin Sundin
Ordförande i hälso och sjukvårdsnämnden